Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

(מאָנטאג-אוינסגאבע)

דיעזעס בלאטס ערשיינט
צוויימאל וואָכענטליך
אויך קאסטט פיר
עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פיערטעל- 2 „ „

פרים אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פיערטעל- 2 „ 25 „

אנזאנצען
אונד זאנסטיגע פרייזאנ-אנצייגען
ווערדען פיר 10 קר. פיר 6 שפאל-
טיגע פעטיט-צייל בערעכנעט.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאָנירען
אונד דער פרענומעראצאנס-פערסון
בעזיגנט פיר דעם עסטאנד דעם
פרעמדן בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
רעסטיגנאסס נו: 7.
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראַ-
ציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פרענומעראנסעזאמטלער
ערהאלטען 10% ראבאט.

Nr. 82. זעכסטער יאהרגאנג. פעסט, כב חשון ה'ת'ר'ל'ה'. Pest, den 2. November 1874.

דיא רעדע

דעם העררן פינאנצמיניסטערס ניצי.

דיא גראסארטיגע רעדע, וועלכע אינזער פי-נאנצמיניסטער מיטטוואך נאכמיטטאגס אים אונגא-ריישען ריישסטאג געהאלטען, אונד דיא ווייר אים „נאכ-טראג" אינזערעס פאָליגען בלאטעס נור אין נעדרענג-טער קירצע מיטטהיילען מאָנגעלן, איזט זא אינטער-עסאנט אונד פאָן אַלגעמיינעם אינטערעסיר, דאס ווייר זיא עטוא אויספיהרליכער נעדרוקט איבערזעטצט אונד אויף דעם הערן דעם אינהאלט אונד דאס וועזען דיעזעס אויפזאטזעס אויפמערקזאם מאכען אונד אין אלגעמיינען אויפזאטזען אונד אין דען זעמטליכען אונד אינזערע-ווישטיגען בעשעפטי-גען קאנען.

פאָר אללעם דאסטעם הערר ניצי פאָרריססבע-רעכנעט, דאס דיא לאנדעס-איינקאנבען אים יאהרע 1875 נעטטאָ 250,307,896 גולדען בעטראגען ווערדען, ווערהרענד דיא אינגאהמען נור 222,816,918 גולדען אויסמאכען קאנען, אונד זאמט ווערדען ווייר אום 27,490,978 גולדען מעהר אויסגאבען אלס אינגאהמען האבען, וואס מאן „דעפיציט" הייסט. — צו דען לאנ-דעס-אויסגאבען גערעכנען בייספיעלס-ווייזע דיא 4,650,000 גולדען, וועלכע מאן צור האפ-האלטונג דעם לאנדעס גיבט, וויא אויך דיא לאסטען דעם הייסטאגעס אונד דער מיניסטער . . . אונד צו דען לאנדעס-אינגאהמען גערעכנען דיא שטייערן אונד וואס דיא שטאאטס-באהנען אינברינגען. מיט דען נעכסטעריגען אויסגאבען ווערדען דיא מיניסטער זערר שפארזאם אומגעהען. זא דאס דיא אויס יאר-רע 1875 אום 7 מיליאָנען ווענינער אויסגעגעבען ווער-דען אלס אום יאהרע 1874. נור צווייא מיניסטער מאָנגען אונד דורפען ניכט שפארען, נעמליך דער אונטערריכטס- אונד דער האנדעל-מיניסטער; דיע-זער מאנן שאן דאהער ניכט שפארען, וויל זיך דיא האנדעל-אנגעלעגען מיט יעדעם יאהרע פערגרעסערט.

דאס נעכסטע - ערזיעל „דעפיציט", וועלכעס 27,490,978 גולדען אויסמאכט, וויל דערר ניצי אויף פאָלגענדע וויזע דערגען: דיא נייען שטייער-נאס-טונגען ווערדען אינע מעהר-אינגאהמע פאָן איבער 12 מיליאָנען בייגען, בלייבט אלזא נור נאָך אין „דעפיציט" פאָן 15 מיליאָנען. אין דיעזען זינר דיא 6 מיליאָנען אויסמאכען, וועלכע אויף פרוכט-בריי-נעדיג איינריכטונגען אויסגעגעבען ווערדען אונד דיעזע ווערדען דאהער פאָן דער נייען אינלייטונג נעדעקט, בלייבט דיעמיט שאן נור אין דעפיציט פאָן 9 מיליאָנען. דורך דאס פערזיכיפען דער אסט-באהן-אקציען ווערדען נעגען 8 מיליאָנען איינגע-נאמען ווערדען, אונד דורך דיא ערהאהונג דער טאבאק- אונד צינארענ-פרייזע ווירד עבענפאלס אייגע מעהר-אינגאהמע נעגען אייגע מיליאָן זיין — — זאמט אזט אויך דאס גאנצע דעפיציט בעזייטיגט!

נאכדעם הערר ניצי דיעזע פאָראויס-בערעכנונגען פאָרלעגטע, וואנטע ער: „געדרוקטעס הויז! אהנע צווייפעל אזט אויך דאס דעפיציט פאָם יאהרע 1875 זעהר בעדייטענד אונד אזט עס אום זא טרייבענד, אלס דאסזעלבע קיין נייער נאסט ביא אנס אזט — זיט דעם יאהרע 1869 האטטען ווייר איממער מעהר אויסגאבען אלס אינגאהמען; דיעזע דעפיציט-קראנקהייט אזט שאן אייגע אלטע פערזילבעסטע קראנקהייט אונד ווענן זיא ניכט עטוואס עגלייך געזיילט ווירד, קאנן זיא דען טאד דעם שטאאטעס נאך זיך ציעהען. יא, דאס דעפיציט פעלגנט ביא אונס נאך גראסער אויסציפאלען, אלס מאן עס פאָר-אויס-בערעכנעטע, דא נאך איממער וועניגער אינגאהמען ווארען, אלס מאן גערעכנעט האטטע. מאן מיסטע זיך דאהער נאך איממער גלעל לייהען, וואס אבער דאס דעפי-ציט דער פאָלגענדען יאהרע נאך פערגראסערטע, דא דאנן דורך דיא פערצענטע-צאהלונגען דיא אויס-גאבען געשטיגען זינד.

„מיינע הערען! מאן וואר אנפאנגס מיט דען אויסגאבען פיר דיא לאנדעס-איינריכטונגען זעהר פערשווענדעריש, דייטע וואללען ווייר וואהל מיט דען אויסגאבען אינהאלטען אונד שפארען; אבער פיי-לע שאן בעגאנגענע ארבייטען לאנגען ניכט מעהר אים שטיכע גוללאססען ווערדען, דא ווייר זאגסט אויך דאס בייזהיר דאר-איינ פערזיכערטע צו ניכטע מאכען — עס גיבט אונס אללעס ניכט, ווייר מיסען איינ-מאל מעהר שטייער האבען! מיסען ווייר אונס ניכט, דיא לאנדעס-אינגאהמען קאנען נור דורך שטייער-ערהאהונגען פערמעהרט ווערדען!"

„געהרטעס הויז! דא איזט נור איין ע נ ט-ו ו ע ד ע ר — א ד ע ר! — ע נ ט ו ו ע ד ע ר ווייר ברינגען אונזערעס פאטערלאנדע אין אפפע אונד צוהלען שטייער נאך אונזערען אללען קרעפ-טען; א ד ע ר ווייר לאססען אונזער פאטערלאנד באנקראטט ווערדען אונד צו גרונדע געהען! איך לעגע הייעמיט מיינע נייען שטייער-געזעטצע פאָר אונד דאביא איזט איך דאפיר געוואהרט, דאס דיא אינגעגעבענען שטייערן אייך אין דער ווירקליכ-קייט אינגעגעבען ווערדען זאללען. וואס נוצבאר-פלעגען שטייערן אייך אין דער ווירקליכ-קייט אינגעגעבען ווערדען זאללען. וואס נוצבאר-עס, ווענן מאן שטייערן אויסשרייבט אונד זיא ניכט אינגאססירט? איך לעגע דאהער דאס הייפפ-געוויכט אויף אייגע גערעכטע אבער אויך זעהר שטרענגע אינשרייבונג דער שטייערן.

„צור עמפפעהלונג מיינער שטייער-געזעטצע זאגע איך נאך ניכטס. עגטווידער האבען זיא אי-נען אינגעגעבען ווערטה ארבע ניכטס. האבען זיא אינען זאהלען, זא ווירד דיא דיזוזיר צור נעגעגע עפפעה-לען; האבען זיא אבער קיינען אינגעגעבען ווערטה, זא זינד אייך דייזער עפפעהלונג ווירדיג; נאך מיינער אנזיכט גערעכט צו אונזערער ערסטען אויפגאבע דיא אינפאהרונג אייגער פערטהיידיגונג שטייער-אינ-טרייבונג; איך דאנן עס ניכט ענגע ווערדעדאלען; דאס ווייר אינזאמען דאס לאנדעס-אינגאהמען ער-האהען, ווענן דיא פאָר-אויסבערעכנעטען אינגאהמען אין דער ווירקליכקייט ניכט אינפלעסען. אינזערע שטייער-לאסטען זינד גראס, אבער מאן דאנן זיא נאך ערטראגען אונד דעסווענען זעהע איך דיא אור-זאכע דעס גראסטען טהיילעס דער שטייער-דרוק-שטענדע נור אין דער שלעכטען שטייער - אינ-טרייבונג. וואהרן נור דיא שטייער-אינטרייבונג ביא אונס זא שווערען איזט? — דאס איזט ליכט צו בעגרייפען! דאס פאָלק אינטערעסירט זיך דורכ-אוס ניכט פיר דאס אינפלעסען דער פפפענטלי-כען שטייערן; נייעמאנד בעקוממערט זיך ביא אונס, וויא זיין נאכבאר דיא שטייער בעגאהלט. עס זינד לידער ווענג לייטען, וועלכע דיא בעגרייטונג דער שטייערן קענען. דאס פערזיכטט וואהל עדער, דאס ווענן אימה עטוואס געשטאהלען ווירד, ער צום ריכטער אום הילפע לייפען מיססען; אבער דאס דיעזע זיכערהייט דער פערזאן אונד דעם אייגע-טהומס, וועלכע פאָן דער רעגירונג פערלאנגט ווערדען, אויך פיעל גלעל קאסטען אונד דאהער יעדער צו דיעזען רעגיערונגס-אויסגאבען בייטייערן מוס — דאס ווייל נייעמאנד פערשטעהען! עס גיבט פיעלע לייטע, וועלכע דיא שטייערן פיר אייגע גע-וואלטזאמקייט אונד פיר אייגע רייבעריא פאָן זייטע דער רעגיערונג האלטען; דען שטייער-אינטרייבער בעטראגטען זיא אלס אייגען רייבער, וועסהאלב מאן איהן אום יעדען פייז הינסיצו-ווערפען זוכט." —

„איך ווייל דאהער דיא שטייער-אינטרייבונג דען נעמיינען וועלבסט איבערלאססען! דאמיט יע-דער ארטס-ריכטער צור שטייער-אינטרייבונג פערפפליכטעט זיין זאלל — אונד צוואר אונטער דער שטרענגستען פפראנטווארטליכקייט. נאך מיינעם נייען געזעטצע ווערדען אין יעדעם קאמיטאט שטייער-אנשפעקטארען אויפגעשטעללט זיין, וועל-כע אונטער אויפזיכט דעס אבער-געשפאנס אים אויפערשטעהנדיסס מיט דען אינגעלענען נעמיינדע-ריכטערן דיא מאנ.פלאציאן דער דירעקטען שטייערן קאמיטאטס-וויזע לייטען ווערדען. אונד בעציגליך דער דירעקטען שטייערן דירעקט פאָם מיניסטעריי-אים אבהענגיג זינד. מיין וואנש איזט עס אויך, דאס אן דיעזער פערזאלטונג דער אפפענטליכען אנגע-לעגענהייטען ניכט נור דיא בעצאהלטען בעאמטען, אונד ניכט נור דיא ריכטער, זאנדערן אויך דיא אב-ריגען בירגער טהיילנעהמען זאללען. מאן קאנן אונ-טער דען בירגערן אינעם אינטעם אייגע שטייער-קאמיסאן ערגענען, וועלכע אין דען געמיינען דיא יעדעם אחד נאטהווענדיגע קאנטרייפיאן דער שטייער-פפליכטיגען פאָרנעהמען."

„פאָם יאהרע 1875 אנגעפאנגען בעראמטע יעדער איין נייעס שטייער-בוכעל, אין וועלכעם דיא נייען שטייערן אינגעטראגען אונד וועלכע אויך פינלטליך בעצאהלט ווערדען מיססען. דיא פיהרען שולדען אן שטייערריקשטענדע ווערדען אין דעם אלטען בוכעל פאָרגעמערקט אונד דיעזע מיססען פערדעלטיגטמעסס. נאך אונד נאך אבגעצאהלט ווערדען. — דיא לויפענדען דירעקטען שטייערן זינד אם ערסטען טאגע אינעס יעדען פערטעל-יאהרעס צו בעצאהלען אונד מיססען אויך אום לייפע דעס ערסטען מאנאטעס דיעזעס פערטעל-יאהרעס אינ-געצאהלט ווערדען. ביא דענינינען, וועלכע אום ערסטען מאנאטע דעס פערטעל-יאהרעס אידרע שטייערן ניכט בעצאהלען, מיס אדנע איינמאהנע אידרע נאנצע פערטעל-יאהרעס-שטייער דורך אייגע פפאנד זיכערגעשטעללט ווערדען — אונד ווענן אום צווייטען מאנאטע דיעזעס פערטעל-יאהרעס דיא שטייערן ניכט בעצאהלט ווערדען, זא איזט דער ריכטער בערעכטיגט, דאס פפאנד ליציטירען צו לאססען אונד אויף דיעזע וויזע דיא פערטעלעה-רונג שטייער נגנצליך אינגעטרייבען" — וועגען דיא ריכטער דעס ניכט טהון, זא ווירד עס דער שטוהל-ריכטער טהון מיססען; אבער אך מיינע, עס איזט גוט, ווענן מאן יעדער אינגעלענען נעמיינדע דאס רעכט גיבט, דאס זיא אויך אללען דיא שטייערן מיט צוואנג אינטרייבען קאנן. וועגן אבער דורך דיא בעטרעפפענדע נעמיינדע דיא שטייערן אום לייפע דעס יאהרעס ניכט אינגעטרייבען ווערדען, זא ווירד דער ריקשטאנד אלס אייגע שולד דער גאנצען נעמיינדע בעטראכטעט אונד ווירד דאנן אונטער דיא בעזאהלונגען אים פערזעלבטמיססע אידרער שטייע-ער גלייכמעסיג פערטהיילט אונד אינגעטריבען."

„מיינע הערען! איך נעשטעהע עס, דאס דיע-זעס שטייער-אינטרייבונגס-געזעטץ שטרענגער וויא

דיעזעס בלאטס ערשיינט
צוויימאל וואָכענטליך
אונד קאסטט פיר
עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פיערטעל- 2 „ „

פרים אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פיערטעל- 2 „ 25 „

אנזאנצען
אונד זאנסטיגע פרייזאנ-אנצייגען
ווערדען פיר 10 קר. פיר 6 שפאל-
טיגע פעטיט-צייל בערעכנעט.

קאם אונד פאן דער קראנקהייט דער ווינדער האר-טע, וואורדע ער איסעראדענגטלך דאריבער אויפ-געבראכט, דאס מאן דיא בריינע-קראנקהייט נאך סאס-רעגען פערשלעפפע אונד אנשטאט עטוואס צו פערשרייבען, ליקף ער צור פאלציא אונד דיא עלטערן מיט דען קראנקען קינדערן וואורדען בייא נאכט אוים דער שטאדט פעריאגט — אונד דיא ארמען מינדער זינד אויף אויף דער ריק-רייזע גע-שטארבען! —

* (איין פערלארענער זאהן.) אין אויפערטשי (סאבאלשער האמשאט) וואר איין יידישער פאטער זעהר שטרענג געגען זיינען 12 יעהריגען זאהן, ווייל ער ניכט לערנען וואללטע אונד דראהטע אים מיט דען שרעקלכסטען דראהונגען, ווענן ער זיינע אייפאבע ניכט מאכטע ווערדע. אוים פורכט איזט נון דער קנאבע פאם עלטערנהויז ענט-פלאהען אונד איזט נאך בזיז הייטע ניכט צו פינדען. דער קנאבע הייסט פיבל שפיטצער אונד ווער איינע שפיר פאן אים ענטדעקט, מאגע דעם זיינעם פאטער עליאס שפיטצער אנצייגען. — (הערדר שפיטצער מאכטען ווער צוזיפען: לא ישל אדם אימה יתירה בתוך ביתו.)

* (ווי דער איין „תחית המתים." אים פערפלאססענען זאמטער איזט פלאטצלך דער הערזיג רלייזרהענדלער ראהן אים ווייער ווארי-גונג פערשוואנדען, אונד אין דערזעלבען נאכט ווארי-דע אויף דער דאני-בריקע זיין הוט אונד זיין שטאב וויא אויך אין שריבען, וועלכעס ער זייער פייא צוריקלאסס, גיפגדען. אין דיזיגעם שריבען נאדם ער פאן זיינער פאמיליע אבשיעד אונד צייגטע אן, דאס איהן דיא אין פאלגע דעם שלעכטען געשעפטס-גאנגעס ערלטשטיגען פערלייסטע עס וועלכסט-מארדע גטעטרעבען האבען. דיא פייא, וועלכע איה-דען מאגן זעהר לייעבטע, לעגטע זאממט איהרען רע-דען טרייער-רלייזדער אן, וועלכע זיא נאך בזיז עטצט טראגען. אים זיך אונד איהרע רייזיגע עדהאלטען צו לאנגען, וואר זיא געוואגען. שוערע ארבייט צו פערריכטען. אלס דאס טרייער-אדר פאריבער וואר, דאס איהר אין הייזיגער גאבטעטער-אל-דאבענדער אונד קינדערלאזער ווישער אינען הייראטס-אנטראג גע אכטן, ער דאס אייד צום דאב-בנאטע וועגען אינער הייראטס-בעווילליגונג, אבער מאן טרייטע זיך ניכט איהם, דיא בעווילליגונג צו ערטהיילען. דיא פייא, וועלכע זיך זא שוער ער-נערטע, וועגען אייד אין הייזיגען הייראטסאנטראג אינגעגאנגען, דאמיט אייך איהרע קינדער פערזארגט ווערדען זאללען. וועהרענד זיך נון בייזיך בעמיהען דיא בעווילליגונג צו ערלאנגען, דאס פאריגען דאמ-טאג דער טארטגעגלוبטע מאגן אין זיין הויז אבגע-ריסען אונד אבגעצערדט, וויא אין לאנדשנארדער. דער מאגן האטטע זיך גלייך זיט דעם פאריגען

יאהרע אין אונטער - אונגארן הערומגעטרעבען, בז איהן עגדלך דער הערראנגאהגדע ווינטער צור הימקעהר געצוואונגען האטטע. הוט אונד שטאך ווא אויך יעגעס שרייבען ליעס ער דאמאלס אב-זיכטלך אויף דער בריקע, דאמיט מאן מיינע, דאס ער זיך דאני געשטרצט האטטע.

נאכטראג.

אין דער געסטרינגען הייסטאג-זיטצונג איזט הערר גיצי נאך מיט איינער גיען שטייער אויפ-געטרעטען. דאס געמלך אויף אללע בזיהערינגען דורעטען שטייערן נאך אין 5 פערצענטיגע צו-שלאג האממען זאלל. ווער אלזא בז יעטצט 100 גולדען שטייער צאהלטע, ווירד יעטצט 105 גולדען צאהלען מיססען. אללע דעפיטירטען ווארען פאן דיעזען פיעלען גיען שטייערן אינאגגעגרעם בעריכטט אבער גיצי זאגטע. דאס איינע שאן לאנגע איינגע-באכטעגע קראנקהייט נור מיט גיוואלטזאמען מיט-טעלן בעזייטיגט ווערדען ראנגע. ווענן אין מיטטעל גיטט גיגיגע דאנן מיססען מעהרערע מיטטעל אנ-געוונדעט ווערדען. ווענן ווור אינזערע איינגאהמען גיטט פערגראסערן, דאנן פעהלען אונס צור דעקונג דער נעקסט-יעהריגען איינאבען נאך פאללע 27 מיללאיגען; אבער זא האפפע איך אייגע עוהר-איינגאהמע פאן דען פאהרר-ראטטען שטייערן אים 4 מיללאיגען, פאן דען פאהרר-שטייערן אים 4 מיללאיגען, פאן דען הייז-צינס-שטייערן $1^{1}/_{2}$ מיללאיגען, פאן דען זייטערבסס-שטייערן 3 מיללאיגען, פאן דען יאגד-שטייערן 600000 גולדען, פאן דען ע-ר-האהטען שטעמפעלגעבירען, $^{1}/_{2}$ מיללאיגען, פאן דעם 5 פערצענטיגען צישלאג 3 מיללאיגען אונד פאן דען נייען לוטסס-שטייערן $^{1}/_{2}$ מיללאיגען; אללע דיעזע נייען שטייער בריינגען אונס אים 12 מיללאיגען מעהר אונד זא ווירד אונס בייס שפארען צור דעקונג דער געכסטעהרטיגען איינ-נאהמען שאן נור $15^{1}/_{2}$ מיללאיגען פעהרען!

טעלעגראפישע דעפעשען:

בערלין 28 אקטאבער. גראף אדלים איזט הייטע מטטאגס געגען אייגע קוריצאן פאן 100000 טראלערן אונד גגיגען דאס פערשפרעכען. הייטע-לאנד ניכט צו פערלאססען אונד צום טערמין פער-זאנלך צו עשיינען. אים זיעגם הערקער עגט-לאססען וואורדען.

ווירצבורג 28. אקטאבער. קולמאנן זינגט אונד לאכט דען גאנצען טאג, זיינע מטטער איזט גגסטערן אים אירערנהויז גגשטארבען. אין אדזאלאס ווילל זאגאר דען קולמאנן דאמיט פער-טהיידיגען דאס אייך ער וואהנגגע איזט.

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזט.

פאריגע וואכע האטטען ווייר אנפאנגס אין זיי-גיג רעגען אונד ווייטהער ווייעדער טראענהייט, דער וואססער-שטאנד דער פלייסס איזט זעהר גיעדריג אונד אויך דיא פעלדער קאנגטען אייגע רעגען גע-בריינגען. אין סלאוואגען האבען דיא עדד-ווירמע אייגען גראסען שאדען אין דען אל-פלאנגגגען פעראורזאכט.

ווייצען, טהיס - ווייצען 88-פפינדי-גער 5'20 גולדען, — 86-פפינדיגער 4.95 גולדען.— באטשקער 88 - פפינדיגער 4.75 גולדען, אללעס פער דרייא מאנאט אונד פער צאלל צענטגער.

ווייצען, וועגען דיא פאריגע פרייז-נאטירונג ווירד דיא הייטיגען פרייזע אום 10 קר' נעפאללען. — פער אקטאבער 4.40 — 4.45 גולדען — אונד פער פריה - יאהר 4.72 —4.74 גולדען.

האפער פער אקטאבער 2.21 —2.22 גול. פער פריה-יאהר 2.32—2.33 גול.

קוקורוץ פער מאי-יוני 3'38 — 3.40 גולד.

ווייגער פרייזע.

רבאל 18 גולד. לינאל $21^{1}/_{4}$—$21^{1}/_{2}$ גולד.

פעטראלעאום $^{8}/_{4}$—$^{9}/_{4}$ גולד.

שפיריטוס: פרוכט-שפיריטוס 44 קר.

ווייגער שלאכטפיעהמארקט: דער אויפ-טריעב איזט דעם שלאכטפעהמארקט אם 26-טען ד. מ. בעשיזט 2623 אינגאיזשע 1632 נאלרעשע אונד 460 דייטשע. צוזאממען 4715 שטיק אכסען, נעקטיפס וואורדען פאן זיינגער פלייטשערן 1905, פאן לאנד פלייטשערן 1950 אונד אנפערקויפס גיגגען אויפס לאנד 860 שטיק, דער צוזאממט לאנד-אבטריעב 2810 שטיק. פר ווייגן פערבליבען 1905 שטיק, דאס יעטצטגגסגע-ווייס שטאללטטע זיך פער שטיק פאן 350 בז 750 פפנד. דער אנקויפפספרייז פער שטיק פאן 105 — 230 גולדען אונד פער צענטגער פאן 20—33 גולד. 75 קר.

פעראנטווארטלכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

בילליג בילליגער אם בילליגסטען

קאנן איך מאגאזטור-וואארען פערקויפען: בילליג, דא ניכט איך דיעזע גגשעפטע אללין מיינע עקסיסטענץ גגנרינגעט איזט; בילליגער, ווע-גען דער בילליגען רעגיע, אונד אם בילליגסטען, דא איך גראסטענטהייל אין גראסען פארטדיען וואארע אינגעקויפט. דאהער זעהר אפט אין דער לאגע בין איך אינטער דען פאבריקס - פרייזען פערקויפען צו קאנגען.

לאזאר עפפינגער

מאגאזטור אונד פארטדיע-וואארען גגשעפט, קאנגגסאסס אים שטאנישען האף.

פרוכטפרייז-טאבעללע

פרוכטע	קוארטשעפער נייגיגס	פער צאלל-צטר
ווייצען, מאנאשער	85	4.25—4.30
„ „ „	86	4.40—4.45
„ „ „	87	4.50—4.60
„ „ „	88	4.70—4.80
„ „ „	89	4.85—4.90
„ אייגיס	85	4.45—4.55
„ „ „	86	4.60—4.70
„ „ „	87	4.75—4.85
„ „ „	88	4.95—5.05
„ „ „	89	5.05—5.10
„ „ „	—	—.—.—
„ פעסטער מאדען	85	4.40—4.00
„ „ „	86	4.55 4.65
„ „ „	87	4.70—4.85
„ „ „	88	4.90—5.—
„ „ „	89	5.——5.05
„ „ „	—	—.—.—
„ ווייסגערבער	85	4.50—4.60
„ „ „	86	4.60—4.75
„ „ „	87	4.80—4.90
„ „ „	88	5.——5.10
„ „ „	89	5.10—5 15
„ „ „	—	—.—.—
פער מעטער		
קארן	80	3.60—3.65
נעדעספ מאלץ	72	3.15—2.80
„ פיעסער	72	2.70—2.60
האפער	50	2.20—2.17
קוקורוץ מאנאשער	פער מעטצען	3.95—3.90
אנדערע נאשטען	„ צענטגער	3.85—3.80
הייזע	75	3.10—3.—

באללען-מעהל			
נומעטער 0	23	20	
„ 1	22	30	
„ 2	21	40	
„ 3	20	20	
„ 4	18	20	
„ 5	16	50	
„ 6	14	20	
„ 7	11	70	
„ 8	9	10	
„ $8^{1}/_{2}$	7	80	
געלד-קורז			
דוקאטען	5	23	
עסטערייך-אונגארישע 8 גולדען נאל-ש. (20 פראנק)	8	88	
נאפאלעאנדאר	8	88	
פרייסישע טהאלער (קאסטנאבייטענען)	1	63	
רוסישע רובעל	1	53	
לאאוץ.			
1864-יר לאאוץ צו 100 גולדען	133	—	
רעשטע צו 50	127	50	
1860-יר נאנצע לאאוץ	108	—	
רעשטע פינפטעל	112	25	
1854-יר 4 פרעצענטיגע פשאשאס-לאאוץ	100	50	
1839 יאפאנישע-לאוץ נאנצע	270	—	
רעשטע פינפטעל	238	—	
קאמע רעגענשיינע	25	—	
קרעדיט-לאאוץ	163	25	
פרייסישע לאוץ פער 100 גולדען	107	—	
פרייסישע לאוץ פער 50	52	—	
אלט-אאמפשטיס-פארס-לאוץ	90	—	
פאלס צו 40 גולדען	32	—	

קורז-טאבעללע פאם 28. אקטאבער.		
		קר. פל.
פעסטער לאאסטרעיל-נאנק		780 —
פעסטער נעטיעבנס-נאנק		360 —
פראאקא-אינגאאריש		78 50
אינוסטריע-נאנק-אקציען		57 —
אונער קאמערציאל-נאנק		162 —
לאנדעס עענעראל-פעשאיראנסעס		83 —
אונער בודענקרעדיט		— —
פעסטער רעסט אאסטרלענדישע		110 —
פעסטער אארשטערייכישע		49 —
פעסטס-אונגאר וויסענשאפטישע		153 —
דעططא צייטונג פערלאג		— —
פאאסטיריע דער אינגאריש נאדאנקרע-ריע צו 5 אינגאריש פרענגע		85 50
דער אינגאריש דונאדקרעגע-נאנק צו 5 אינגאריש פרענגע		76 —
דער אינגאריש אללגעמיינען נאדאנקרעיע-אנשאפונגס צו 5 אינגאריש פרענגע		83 75
דעططא צו 6 פרענגע		85 50
דער פעסטער קאסטרעיל-נאנק		85 —
דעططע-בנק-אקציען		85 50
נאדד-אפס-נאנק		114 —
אלפאלד-טיפאאנער		137 25
אינגאריש אפפאנאנק		55 —
פרייס נאנק		187 —
דעططענבנער נאנק אקציען		137 50
קאשיי-אדערענבנער נאנק אקציען		128 —
פאאנע-אונגס נאנק אקציען		184 —
קאדד-לוטענ-נאנק אקציען		239 75
לעططענ-שטעינאמעצ-אבד נאנק		149 —
קרעדיט-אקציען		231 76
נאנק-		975 —

		קר. פל.
פאאסט צו 40 גולדען ק. מ.		24 —
קראאט צו 40 „ „		26 25
פס. נונגס צו 40 „ „		25 50
אונגר צו 40 „ „		25 —
וויגרשטענער צו 20 גולדען ק. מ.		22 50
וואלדשטיין צו 20 „ „		23 —
קונלהויטס צו 10 „ „		13 —
ווייאלפלאט צו 10 „ „		13 —
מאאגארוויר צו 20 „ „		15 25
אינסברוקער לאוז		16 50
אלצבוקער לאוז צו 20 גולדען		17 —
קראאקער לאוז		16 —
מיילענער לאוז		57 25
דעططא 120 פראנקס אינגאאלענען		— —
אינגאריש פרענגען-לאוז א 100 גולדען		82 75
דעططא צו 50 גולדען		81 50
ווייגער-לאוז		101 50
ווערטה-פאפיערע.		
אינגאריש נייגעגזעלאסענענען		76 —
פעסטער-נאנקאטיע		76 —
דונאבנבאיישע		73 —
נאלרעשע		83 25
בוקאארעסטער		82 —
אינגאריש אינגענאר-אנלעהען		96 —
ווייגערקרעגע-אנלעהענגס-אנלעגאאנען		71 50
פעסטער שראאסבורג-נאנק		252 —
אונער שראאסבורגאנק		87 —
מינגיאאר-נאנק		29 —
אונגאר-נאנק 1 פרענגען		29 —
אינגאריש נאנק-קרעדיט		75 —
שטאאר- אונד קרעדיט-פערען		57 —
אינגאריש קרעדיט-נאנק		225 —

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1874. Druck v. Moritz Burian, Waknerboulevard, Marokkanerhof.

הער דען אנטראג דער קאטהאלישען פארטשריטס-פארטייא צוריקווייזען!

דיעזע צוריקווייזונג האט נון דיא גאנצע פריי-זיניגע קאטהאלישע פארטייא אין גאנץ עסטערריך אין איפרעגונג פריעזעטצע אונד איהר הייסט דייט-שעם בלאטט שריבט: „איהר יודען! איהר האבט אונס פערשפראכען, ברידערליך מיט אונס צו ל ע ב ע ן, ווער האבען „אינטערקאנפעסיאנעלל" שולען, ווא אונזערע קינדער צוזאממען אהנע רעליגיאנס-אונטערשיעד אונטערריכטעט ווערדען, איהר האבט אונס צו איינעם צווייול-עהרע-גוזעטץ פערהאלפען, וועלכעס דיא שיידע-וואהרע צווישען דען איינצעלנען רעליגיאנען נידערריסט — אונד אלס ט אָ ד ט ע וואללט איהר נעבען אונס ניכט לייגען? יעטצט זאגט איהר, האט אין אינטערקאנפעסיאנעל-לער פריעדהאף נעגען אייער רעליגיאוס געפיהל איזט? מאן וויל אייך איינען פריעדהאף אומזאנסט געבען אונד איהר קויפט אייך איינען סעפארטאטען, אוס אייערע טארטען אינטער זעלבער צייטונגס-אנזייגען צו בעגראבען, וויא מאן זיא נאך פאר טיטס-צייטען בעגראבען האטטע! איהר יודען וואהרדעט דורך דיא עמאנציפאציאן פאן אייער געדריקטען אונד גע-דנעכטטען צוריקזעטצונג הערוויסגעריסען אונד אונטער דיא בעפארצוגטען געשטעללט, בייא דער עמאנציפאציאן האבט איהר אייער פיעל געלד בע-האלטען אונד נאך עהרע צוזעקאממען אונד מיט דיעזעס געלדע אונד עהרע וואללט איהר נאך ווייטער צוריקגעצאגען אונד אבגעזאנדערט לעבען? ווער גאב אייך דיא עמאנציפאציאן? נור דיא פריינזיגען! ווארום וואללט איהר אייך אלזא מיט דען פריינזיגען קאטהאליקען ניכט פערשמעלצען? דורך אייערע צוריקווייזונג אונזערעס אנטראגעס האבט איהר אל-לעס פערדארבען, דענן יעטצט ווערדען אייך דיא קאלווינער אונד פרעטעסטאנטען עבענפאללס איי-גען בעזאנדערען פריעדהאף האבען וואללען! איהר שטיממט אלזא אין דיעזער פריעדהאפס-פראגע מיט דער נייסטליכיט צוזאממען! דיא יודען דורפען גע-גען אונס פריינזיגע קאטהאליקען ניכט קעמפפען, דענן נור ווער האבען איהרען דרום בעווישט — אונד ווערט דען יודען, ווענן ווער ווידער אונטער-לייגען אונד דיא נייסטליכען אונד פינסטערלינגע דען זיעז האפען טראגען! מיט אונזערעס אבענד ווערד אייך דאנן דער אבענד דער יודען-עמאנציפאציאן אינטערטען!

זא שרייבט דיא אנסט יודענפריינדליכע נ. פ. פ.!

זא ווייס כאם עס אונד זא ווייס מיסטע עס אייך כאט-מען! יעדע לייגע האבט זיך, מאן העטטע לעבער גלייך אייפיכטיג אונען זאללען, וויא עס אין דעל-גיאזער בעציעהונג מיט דער „פערשמעלצונג" בע-שטעהט. . . . .

זא ווייס זיא, דאס איך דאס שווערט צוריקראלטע, וויא אבער ווענן איך יעדען זאלל אונד מיס? ווענן איינע מאיעסטעט מיר בעפעהלען, נאך מיינעם אנטט פפליכט - מעסט איך צוגעהען?"

„דא דאבען רעכט דערר נייסטליכער! איך האבע דיעזע ווינטיגע זאכע צו ווייס הינטיסיעבען לאסען! יעטצט ע-מחילע איך איהנען דיא עילוכנים, זא פאר-צוגעהען, וויא עס איהר אנט ע-פאר-דערט?"

„וויא? איינע מאיעסטעט . . . . . זאללטען פער-געסען האבען?"

„וואס דענן, מיין לייבער מאנן?"

„דאס שווערט זאלל אלזא נידערשטיגען אויף דען אנגלוקליכען? האבען איינע מאיעסטעט אן יענע ארטע אלטע מוטטער פערגעסען, וועלכע דען ווייסען וונס פאן באר-מען נאך ווינן צוריקלאנגטע, אום דאס נעשיק איהרעם אינזי-גען קינדעס אן דאס נאיאסטהיגע הערין איהרעם קאיזערס אונד הערען צו לענען." — דאבייא ע-ינאסען זיך דיא מהרענען אי-בער דיא וואגען דעם ארטען נייסטליכען אונד ווינע שטומע וואר וויא שלוכצענד.

„א איך קאנן איהנען ניכט העלפען! (אנטט דער קאיזער) עס האנדעלט זיך הייער אום איינען גיזוראזאט פאן האכסטער ווינטיגקייט, נעמליך אום דיא פראגע, אב דער אינערעטיטס פאן דער קאטהאלישען צווי ווייסען רעליגיאן עלייכט וויא? דיא קאטהאלישע רעליגיאן איזט נאך אימער דיא שטאאטס-רעליגיאן. דאס נעזעטץ, וויא פינסטער אייך דיינע אבשאאפ-מונג איזט, ניכט פיר איינען זאללען אלזא דיא הערשעפטע שטיראפט. אך קאנן איין זאכעס ווינטיגע נעזעטץ ניכט אב-שאפפען, ווענן איך עס אייך וואללטע. זאגטען דיא יא זעלבסט.

מאן דאיף ניכט פראגעדרך מיט ווייטער אונד זא שטארק אין דיא רעליגיאן נייסען! נאך איזט עס ניכט אן דער צייט, זא טיעפע נייגונגען נעגען דיא פאלקסמיינונג איפרשטעלען! האט דאך שאן דאס דאזיגע. וואס איך צו נינסטען דער ניכט-קאטהאליקען נעטראן האבע, וויא אין אין ווערפען-נעפטס איי-נעגיפפען! איך בעדויערע דיא אונגלאוביקיס! אבער הויר איזט דער פונקט, איבער וועלכען מיינע מאכט ניכט ווייטער גע-הען קאנן? —

„דאס שטרעבען נעגען אלל אלזא בייא דיעזע יונגען מאנען אנגעזוינדעט ווערדען? ע. וועלכער נור איזט אנבעזונגען דיינעס קאיזערס זיך צו איינעס שיטטע פערלייטען לייגט, דען ער עטצטע זא שווער בייסען וולל? נור דיא איבערטריעבענע אבעזונגען דיינעס קאיזערס, וועלכער דאס נאפאסטהיגע הערין האט, איין מאלעריאנע - עדיקט הערוויסגעזונגען, דאס דען יעזלונגען זא ווייט איינגעטעגט, דאס ער דיא רעליגיאן דיינעס קאי-זערס אנגאהט . . . . אונד נון?"

קאיזער יאזעף וואר אן דאס פענסטער נעטרעטען אונד בלוקטע אין דיא שטערנען-לאזע נאכט הינאוס. דיא וואהרע דעס באהמהערצענען נייסטליכען האטטען אזזס אין דיא טעפפטע וועלט נעגרייפפען. וועלכען מאנן פאנד ער דא אן דען עקזעל-נענען באהמישען ארטע! ער מוסטע דאיאן נעדאכט האבען, וויא ווייט ער עס העטטע ביינגען קאנגען. ווענן אזזס זאלכע מענגע דיא דייגער נייסטליכע אלס לערערע אונד בעראטהער דעס פאלקעס צו ווייט נעשטאנדען ווערען. — נאך איינע ווייל ווענדעטע ער זיך פאם פענסטער אב אונד זאגטע צום נייסטליכען:

„קאנגטע איך דיעזען יונגען מאנן הייר ווערען אונד שפרעכען?"

„וואורדען אין יענעם פעראיינע אויך פרייזיניגע צייטונגען געדאלטען?"

„יא! אונד מיך האט אין דען צייטונגען נור איינעס אינטערעסירט, נעמליך דיא פערפאלגונג דער נייסטליכקייט!"

„האבען זיא גענען דען פירסטען ביסמארק אפט געשימפפט?"

„יא! איך האבע איהן איממער איינען טאד-פיינד אונזערער רעליגיאן געהייסען!"

„זיא האבען אבער דען ביסמארק אייך איינען ש ו פ ט געהייסען?"

„איך עדאהרע צור נייסטליכען-פארטייא אונד קאנגטע איהן מיט רעכט זא הייסען."

„איזט דאס וואהר, דאס זיא געזאגט האבען, וועגן נור אין רעליגיאנס-קריעג עגטשטעהען ווערד, זא ווערדען זיכער דיא 14 מיללאנען פראממען דיא 23 מיללאנען פרייזיניגע בעקריעגען אונד בעזיעגען?"

„דאס זאגטע איך אונד גليבע עס אייך!"

„האבען זיא געזאגט, דאס ווענן מאן נאך נור אייגען נייסטליכען איינשפערען ווערד, זא ווערדען זיא דען איינשפערער ערמאردען?"

„יא! דאס האבע איך געזאגט!"

„אלס זיא דיא פיסטאלע קויפטען, דא זאגטען זיא איינעם געזעללען, דאס זיא אין ציעל פאר איינען האבען, ווענלעם זיא אייך ערייכען ווערדען."

„יא! דאס זאגטע איך אונד מיינטע גלייך, דען פירסטען ביסמארק צו טעדפפען! אונד איך האבע אייך געזאגט, עהע איך שטערבע, ווערד נאך איין אנדערער שטערבען!"

„זיא ווארען פריהער אין בערלין? וואצו?"

„גאנץ איינפאך, אום דען ביסמארק דארט צו ערשיעסען, ער איזט מיר אבער דאפאן געלייפען אונד צוגאר נאך קיסינגען!"

„וואס טהאטען זיא אין דער נאכט, בעפאר זיא דען מאר-פערזוך בעגאנגען האבען?"

„פאן 10 בזו 12 איהר נאכטס גינג איך אין דער אומגעבונג דער ביסמארק-שען וואהנונג אייף אונד אב, איך פיכטעטע, דאס מיר ביסמארק אייך הייער זא דאפאלייפען ווערד וויא אין בערלין."

„וא זאגטען, זיא העטטען איהן שאן זאגטאב ערשיעסען קאנגען. ווארום פערשאבען זיא עס אייף מאגטאב?"

„וויל מיר דער זאגטאב אלס אין הייליגער טאג צום מארד-פערזוך ניכט געאיגנעט שיען."

„דא האטען זיך פיר זעהר פראמם אונד דאך ווארען זיא דאס גאנצע יאהר בייכטע?"

„וואס ניטצט איינעם מארדער דיא בייכטע?"

„האבען זיא מיט דער פיסטאלע גענען דען קאפף דעס פירסטען געציעלט?"

„יא! נעגען דיא בריסט וואללטע איך ניכט

דער פראצעס גענען קוללמאנן.

אין נו׳ 55 אינזערעס בלאטטעס בראכטען ווייר דיא אויספיהרליכע בעגעבענהייט, וויא אים זאממער (מיטטע יולי) אים באדע קיסינגען פאן איינעם גע-ווייסען קוללמאנן אויף דען פירסטען ביסמארק גע-שאסען וואורדע; נון האט יעטצט ערסט פאריגען פרייטאג אין ו ו ו ר צ ב ו ר ג בייס דארטגען גע-ריכטע דיא שולדפערהאנדלונג אין דיעזעס פראצע-סע שטאטטגעפונדען, וועלכער דאמס ענדעטע, דאס קוללמאנן פאללע פיר-צעהן יאהרע אים צוכט-הויזע איינגעשפערט זיין ווירד. דיא גערכטס-פערהאנד-לונג וואר אינזאפערנע אינטערעסאנט, אלס מאן בייא דערזעלבען ערפאהרשען וואללטע, אב קוללמאנן פאן זיך אללין דיעזען מארד-פערזוך פלאנטע, אדער אב ער פיעללייכט פאן אירגענד איינעם גע-היימען פעראיינע צו דיעזער מארד-טהאט געדונגען וואורדע.

קוללמאנן אבער האט דעם ריכטער וועגען מיהע געמאכט, אינדעם ער אללעס איינגעשטאנדען האטטע, דאס נעמליך ער פאן זיך זעלבסט דען פירסטען ביסמארק ערמארדען וואללטע עס שטעלל-טע זיך דערום, דאס ער זיך שאן אין יינגער יינגער גערנע מיט אנדערען הערומגעשלאגען האטטע אונד אלס מאן איהן אינסט וועגען זיינער אובערטרי-בונגען פאממיליע אויסלאכטע, נאהם ער אין שאפעס מעסער אונד וואף עס דעם שפאטטער אין דיא ברוסט. אין דעם ארטע זא ל צו ו ד ע ל עקסטרט אין קאטהאלישער געזעללרעפערען אינר דיעזעס פעראיינע האטטע זיך קוללמאנן אנגע-שלאסען; ווער וואללען נון הייער איינע אינטער-עסאנטע פראגען דעס פרעזידענטען אונד דיא אנט-וואורט דעס קוללמאנן מיטטהיילען.

„וויא קאממט עס, דאס זיא גאר זא פראמם זינד, דאס זיא זיך גאר יענעם פראממען קאטהאלי-שען פעראיינע אנגעשלאסען האבען? זא פראגטע דער פרעזידענט דעס גריכטעס.

„איך האטטע לאנגע ווייל אונד וואללטע מיר דאהער אין דיעזעס פעראיינע דיא צייט פערטרי-בען." אנטוואורטעטע קוללמאנן.

„אלזא ניכט אויס רעליגיאזער ריכטונג? וואס האט מאן דענן אין דיעזעס פעראיינע געמאכט?"

„רעליגיאזע פאללונגען געהאלטען אונד אויך צייטונגען זיינד דארט אויפגעלעגען, דאבייא האטטע מאן אויך געטרונקען אונד גערייכט."

„האבען דיעזען פעראין אויך נייסטליכע בע-זוכט?" —

„אויך האטטע קיינען געזעהען!"

„אבער דער נייסטליכע, נאמענס שטאסמאנן?"

„דער וואר יא!"

זא ווייס זיא, דאס איך דאס שווערט צוריקראלטע, וויא אבער ווענן איך יעדען זאלל אונד מיס? ווענן איינע מאיעסטעט מיר בעפעהלען, נאך מיינעם אנטט - פפליכט - מעסט איך צוגעהען?"

„דא דאבען רעכט הייר נייסטליכער! איך האבע דיעזע ווינטיגע זאכע צו ווייס הינטיסיעבען לאסען! יעטצט ע-מחילע איך איהנען דיא עילוכנים, זא פאר-צוגעהען, וויא עס איהר אנט ע-פאר-דערט?"

„וויא? איינע מאיעסטעט . . . . . זאללטען פער-געסען האבען?"

„וואס דענן, מיין לייבער מאנן?"

„דאס שווערט זאלל אלזא נידערשטיגען אויף דען אנגלוקליכען? האבען איינע מאיעסטעט אן יענע ארטע אלטע מוטטער פערגעסען, וועלכע דען ווייסען וונס פאן באר-מען נאך ווינן צוריקלאנגטע, אום דאס נעשיק איהרעם אינזי-גען קינדעס אן דאס נאיאסטהיגע הערין איהרעס קאיזערס אונד הערען צו לענען." — דאבייא ע-ינאסען זיך דיא מהרענען אי-בער דיא וואגען דעם ארטען נייסטליכען אונד ווינע שטומע וואר וויא שלוכצענד.

„א איך קאנן איהנען ניכט העלפען! (אנטט דער קאיזער) עס האנדעלט זיך הייער אום איינען גיזוראזאט פאן האכסטער ווינטיגקייט, נעמליך אום דיא פראגע, אב דער אינערעטיטס פאן דער קאטהאלישען צוי ווייסען רעליגיאן עלייכט וויא? דיא קאטהאלישע רעליגיאן איזט נאך אימער דיא שטאאטס-רעליגיאן. דאס נעזעטץ, וויא פינסטער אייך דיינע אבשאאפ-מונג איזט, ניכט פיר איינען זאללען אלזא דיא הערשעפטע שטיראפט. אך קאנן איין זאכעס ווינטיגע נעזעטץ ניכט אב-שאפפען, ווענן איך עס אייך וואללטע. זאגטען דיא יא זעלבסט.

מאן דאיף ניכט פראגעדרך מיט ווייטער אונד זא שטארק אין דיא רעליגיאן נייסען! נאך איזט עס ניכט אן דער צייט, זא טיעפע נייגונגען נעגען דיא פאלקסמיינונג איפרשטעללען! דאס דאך שאן דאס דאזיגע. וואס איך צו נינסטען דער ניכט-קאטהאליקען נעטראן האבע, וויא אין אין ווערפען-נעפטס איי-נעגיפפען! איך בעדויערע דיא אונגלאוביקייט! אבער הויר איזט דער פונקט, איבער וועלכען מיינע מאכט ניכט ווייטער גע-הען קאנן? —

„דאס שטרעבען נעגען אלל אלזא בייא דיעזע יונגען מאנען אנגעזוינדעט ווערדען? ע. וועלכער נור איזט אנבעזונגען דיינעס קאיזערס זיך צו איינעס שיטטע פערלייטען לייגט, דען ער עטצטע זא שווער בייסען וולל? נור דיא איבערטריעבענע אבעזונגען דיינעס קאיזערס, וועלכער דאס נאפאסטהיגע הערין האט, איין מאלעריאנע - עדיקט הערוויסגעזונגען, דאס דען יעזלונגען זא ווייט איינגעטעגט, דאס ער דיא רעליגיאן דיינעס קאי-זערס אנגאהט . . . . אונד נון?"

קאיזער יאזעף וואר אן דאס פענסטער נעטרעטען אונד בלוקטע אין דיא שטערנען-לאזע נאכט הינאוס. דיא וואהרע דעס באהמהערצענען נייסטליכען האטטען אזזס אין דיא טעפפטע וועלט נעגרייפפען. וועלכען מאגן פאנד ער דא אן דען עגזעל-נענען באהמישען ארטע! ער מוסטע דאיאן נעדאכט האבען, וויא ווייט ער עס העטטע ביינגען קאנגען. ווענן אזזס זאלכע מענגע דיא דייגער נייסטליכע אלס לערערע אונד בעראטהער דעס פאלקעס צו ווייט נעשטאנדען ווערען. — נאך איינע ווייל ווענדעטע ער זיך פאם פענסטער אב אונד זאגטע צום נייסטליכען:

„קאנגטע איך דיעזען יונגען מאנן הייר ווערען אונד שפרעכען?"

„א, איינע מאיעסטעט . . . . . וואללטען דאך דיא האכסטע גנאדע האבען?"

„איך מאכטע דען יונגען מאנן ווערען, אום נאך דיינעם אנבליקע בעאיפערונגען צו קאמגען. אב ער דיא באהמהערצע-קייט מיינעס בייאיזע אלטען פרייזיגעס פערדיענט."

„עריליכען מיר אלזא איינע מאיעסטעט, איהן ווערכעס הערבייצוהאלטען!"

„וויא? דיא וואללען אין דיעזעס פיכטען נעבעל איינען פיעללייכט בעשווערליכען וונס אונטערנעהמען?" (זאגטע קאי-זער יאזעף).

„ערגיליכען איזט מיר ניכט נייא! קראנקע אונד שטערבענדע פערלאנגען אפט מיינען ביישטאנד אין דער מיט-טערנאכטס-שטונדע, אונד האנדעלט עס זיך הייר ניכט אייך אום דאס לעבען איינעס מענשען?"

„זא ווענען דיא הייר נייסטליכע אונד בייגען דיא דאנן; אבער עס מוס איין נעהיימנס בלייבען, וויר דיא צו איהם נעשיקט אונד אאר וונס ער שטעהען ווייד. קאנן איך מיך דאריף פערלאסען?"

„איך ווערדע שווייגען איינע מאיעסטעט! איך ווערדע איהם בלאס זאגען, איין אהנער בעאמטער אאם גיבעיגיאוס אין סיאם וואללע איהן אום אויסראגע דעס קאיזערס אין פער-האר נעהמען."

נאך איינער פיערטעלשטונדע, ווערענד וועלכער דער קאיזער אין מיעסעס נאכדענקען פערזונקען אם פענסטער גע-שטאנדען וואר, אפפנעטע זיך דיא טהירע דער שטובע אונד הערין טיאשען דער נייסטליכע אונד אדריאן פענגערהוט.

(פאר־טשעטונג פאלגט.)

אין אנדערן לענדערן איז; אבער אין אנדערן לענ-
דערן צאהלט מאן ניכט זאָ שווער שטייער אונד ווירד
מיססען דאהער גנגען דאס דארטנעקיגע ניכט-
צאהלען אויך מיט דארטנעקיגער שטרענגע קאָמ-
מען. יא איינע קראנקהייט דאנן גאנזאנגען נאך מיט
לייכטען מיטטעלן שמערצלאָז געהיילט ווערדען;
ווענן מאן זיא אבער שאָן איינרייסען לאָסט, דאנן מוס
מאן אויך שאָן שמערצהאָפטע מיטטעל אנווענדען!
אנפאנגס העטטע מאן אינזערען געלד-פערהעלט-
ניססען נאך לייכט העלפען קאָנגען; אבער איך
וואורדע ערסט דאנן צום העלפען בערעיט, אלס
דיא קראנקהייט שאָן געפעהרליך וואורדע. פיעלע
וואונדען בענאטהיגען פיעלע פפלאסטער; ווענן דאס
וואססער איינעם ברונגענס ניכט גענוגט, דאנן
מיססען ווער דאס וואססער פאָן מעהרערען ברונגען
שאפפען. דיא אלליינינע אינקאָממענס - שטייער-
קוועללע גענוגט ניכט, ווער מיססען דאהער מעהרע-
רע שטייער-נאטשטגנען אויפזוכען! דיא קונסט צו
בעשטייערן איזט זעהר שווער אונד מאן מוס דא-
הער יעדע שטייער-קוועללע, דיא מאן פינדעט, אנ-
נעהמען! עס איזט יעטצט קיינע צייט, געלעגהרטע
אבהאנדלונגען אוים דער פאָלקסווירטהשאפטס-
לעהרע צו מאכען; דענן צור אבהילפע ברויכען
ווער יעטצט נור געלד, בארעם געלד — אונד קיינע
וויסענשאפטליכע אבהאנדלונגען!"

„מאן ווירד מיר וואָהל דיא איינווענדונגען מא-
כען, דאס דיעזע ניינן שטייערן דאס מאפטאל אנ-
גרייפען אונד דיא בירגער צו שטארק איבערלאס-
טען; אבער זאָ וויא מאן אים קריעגע אוים דאס לאנד
צו רעטטען זיין לעבען אפפערט, זאָ קאָנן מאן אויך
אוים דאס פאטערלאנד צו רעטטען זיין געלד אפ-
פערן. איין בירגער, וועלכער ביזהער 100 גולדען
שטייער צאהלטע, אונד פאָן נון אן 105 גולדען צאה-
לען ווירד, ווירד דאכסטענס בייא איינער איבער-
פלייסיגען איסנאבע שפארען, אבער צו גרונדע ווירד
ער ניכט געהען. איך שליעסע נון מיינע רעדע, געבע
דער אללמעכטיגע, דאס דיעזעס מיין אינטערגעהר-
מען געלינגע אונד צור רעטטונג דעס פאטערלאנ-
דעס פיהרע!"

דער אבענד-שטערן דער עמאנציפאציאָן.

אינזערע ארטהראקסען, וועלכע פאר איינגען
יאהרען דען אנטראג שטעללטען, דאס ווירד דיא
עמאנציפאציאָן ניכט אנגעהמען זאָללען אונד וועס
האלב זיא איר דאמאלס פערלאכט אונד פער-
שפאטטעט וואורדען. וואָרען דאך ניכט נאנץ אים
אונרעכטע: דיא וואוסטען עס פאָראוס, דאס דיעזע
עמאנציפאציאָן דיא יודען פאָן אירהער זאנדער-
שטעללונג הערוויסייסען אונד זיא מיט דען איבער-

פאָלליעטאָן.

דער מאָרגען-שטערן דער עמאנציפאציאָן.

(7-טע פאָרטזעטצונג.)

„דיא מיינען, (אונטע קאיזער יאוזף) איך העטטע פאר
אללעם איינע לאנדעס פערזאמלונג צוזאממענבערופען לאס-
סען אונד דיא בעפראגען זאָללען? דיא מעהרהייט דיעזער פער-
זאממלונג וועיערד דאנן אים דעם אדעל אונד אים דער גייסטליכ-
קייט בעשאנדען — אונד וואס וועיערד דאנן אים מיינעם מאָלע-
ראנע-עדיקט נעזוואָרדען? איך בין דער הערשער איינעם גראָ-
סען וויינעס, אונד איך בין נור פיר נאָטט פערפאנטווארטליך פיר
דאס, וואס איך טהוה אונד ניכט טהוה; אבער קאָנגטע איך עס
פאר מיר וולכסס פערפאנטווארטען, דאס טהוה עיסט פאָן אי-
נער אלכען פערזאמלונג בעראטהען צו ווערען, וואס איך
וולכסס קראפט מיינער אבעיסטען פפליכט אלס צייטקרעגליך
אונד הייליגאס עראכטע?"

„עלליבען מיר איינע מאיעסטעט איינע ערפפיכסס-
פאללע בעמערקונג. אין יעדער פערזאמלונג לייגט אין גראָסעס
אורטהייל. דאס ערגעבט צו טיעפפען אונד דאס איינגעבט אוים-
צוישיידען — אונד וווען איך אויך צוגעבע, דאס זיך אין איינער
זאָלכען פערזאמלונג מעהרערע שטימען גנגען דען נשען
וויללען איינער מאיעסטעט עידאָבען העטטען, זאָ יעדע אבער
דאך דער נייטס דעס פאָרשרייטטעס זאָ מעכטיג, דאס אס עדע
אוים דעם נראָסען ריכטען פינסטערן גבעבל דיא אנגנע דער
אויפקלערונג הערפאָרגעטרעטען וועיערד. איינע מאיעסטעט
העטטען דאנן נשען בעראטהען געדאכט. זיא יעטצט לוידער
נור שלעכט בעראטהענע שטעהען — אונד וואס יעטצט דיא

גען ניכט-יודען צו פערשמעלצען אונד צו פערברי-
דערן זוכען ווירד.

דיא-ענגגען יודען אבער, וועלכע נאך דער
עמאנציפאציאָן פערלאנגטען, העטטען וועניגסטענס
אפפען אונד אויפריכטיג אויפטרעטען זאָללען אונד
זאגען: „אונזערע רעליגיאָן פערבעטעט אונס דיא
פאללשטענדיגע פערשמעלצונג מיט דען ניכט-יודען,
ווייר דירפען מיט אהנען פאָן אהרער שפייזע אונד
פאָן אהרעם וויינע ניכט גענעסען אונד ווייר קאָנגען
אונס מיט אהנען ניכט פערשווענדען; אבער אנ-
דעססען קאָנגען ווייר דיא טרייעסטען בירגער אונזע-
רעס פאטערלאנדעס זיין אונד זא וויא אונס דיעזעל-
בען פפ פ ל י כ ט ע ן וויא דען אנדערן אויפער-
לעגט זינד, זאָ פערלאנגען ווייר אויך גלייכע ר ע כ-
ט ע, שראָטעדעס ווייר אין דער רעליגיאָן פערשיע-
דען זינד!" — מיט דיעזער אפפענען שפראכע העט-
טען דיא יודען בייא דער שאפפונג דעס עמאנציפא-
ציאָנס-געזעטצעס אויפטרעטען זאָללען.

דיא פאָרשרייטטס-יודען זינד אבער גלייך
מיט איינער לייגע אויפגעטרעטען, זיא זאגטען: „ווייר
זינד דיא זאהנע איינעס אונד דעסזעלבען לאנדעס,
ווייר זינד ברידער. דיא שידע-וואונד דער רעליגיאָן
איזט געפאללען אונד ניכטס אונטערשיידעט אונס
מעהר פאָן דען אנדערן מיטבירגערן!" דיא ניכט-
יודען האבען דיעזע לייגע פיר באארע מינצע גנעאמ-
מען אונד האבען אויך אין דיעזעס יונגע דיא עמאנ-
ציאציאָן גנעגעבען, אינדעם זיא האפפטען, דאס
דאס יודענטהום נאנזין אין דאס בריסטענטהום אויפ-
געהען ווירד; זיא גלייכטען נון, דיא יודען ווערדען
מיט דעם בריסטען צוזאממען לעבען אונד צוזאמ-
מען שטערבען. זיא ווערדען זיך בייס לעבען מיט
איינאנדער פערשווענערן אונד נאך דעם טאדע אויף
איינעם אונד דעמזעלבען פיעדהאפע לייגען! —
אונד נון ניכט עס אבער נאטט זיא דאנן נאך זעהר
פיעלע יודען, בייא דענען זיך יעטצ פאלשע האפפנונ-
גען ניכט ערפיללטען — אונד דעסהאלב שרייען
יעטצט דיא נאטהאליקען דאס זיא בייא דער עמאנ-
ציאציאָן פאָן דען יודען געפאפפט וואורדען! — דיא
יודען לעבען נאך אממער אין אהרער רעליגיאָן
אבגעאנדערט, זיא וואללען פאָן דער צווייל-עדע
ניכטס וויססען, אויך וואללען דיא פאָן איינעם גע-
מיינאמען פיעדהאפע (וויא יודען אונד ניכט-יודען
צוזאממען בעראבען ווערדען) ניכטס האבען —
אונד זאמטס ערהעבען זיך יעטצט דיא פרייזנינגען
נאטהאליקען אין אהרען צייטונגען אונד קעמפפען
געגען דיעזע אנפפייזונגען אבזאנדערונגען דער
יודען! זא איזט פאר איינען וואבען דער אינגאר-
שע דעפיטרטע אונד צייטונגס-שרייבער ט ש ע ר-
נ א ט א נ י גגען דיעזע וויטטערע אנדערונגען — אונד זא העמפפט

קאיזעללעכ גנאדע ערצוינגען מוס, דאס העטטע דאנן אלס
פאָלקסטיינונ פ ר ו ו ו ל ל י נ אין דיא נעמיטהער גע-
דרונגען אונד זיך אויך בעפעסטיגט!—"

קאיזער יאוזף קאָנגטע פאר איפערגנונג ניכט מעהר
זיטצען ער שטאנד אויף אונד גינג אויף אונד אב אין דעם
שווארצגעמעלטע דעס נייסטליכען אונד האטטע זיך מיט דען
וויכטיגען גדאנקען בעשעפטיגט: ענדליך בליעב ער פאר דעם
נייסטליכען שטעהען אונד זאגטע: „דיא איررען לעבער פיינד,
וועגען דיא מיינע, דאס אוים זאָללכען בעראטהענען אממער דער
נייסט דער יואהרהייט אונד דעם יעכטעס שפרייכט. זאָללכע בע-
ראטהונגען שטאָרבען מעהר אלס דיא נוטצען; איך אבער וויל
שנעלל דאס עגגע עריייכען, וואס אהרהנדעטע פערזיכט
האבען, וואס אלס אלס דעטע אנערקאָנגט האבע, זאָלל מיינען
פאָלקערן שנעלל צו נוטץ קאָממען. אוים לעבען דער שטאאטען
וויא אויך דעם אינצעלנען מענשען ענטשיידט אפט אין
אינציגער אינגענבליק — אונד דאנן . . . . איך האבע פיר-
שיעדענע פאָלקער אונד פיעלע פאָוויינצען, אבער נאך קיין
איינהיטליכעס פאָלק אונד קיינען איינהיטליכען שטאאט. דאס
פאָלק דעס שטאאטעס וויא א ר ד אזדן פאָר אויגען האבע,
מוס ערסט דיא אנגעגעבלדעט אונד נוט ערצאָגען ווערדען, אונד
דא מוס ערסט דיא הערישערהאנד אללין איינרייסען. . . . .
אבער נגנג פאָן דיעזער אבע! אגדעם ווייר זא דיסקוטירען,
העטטע איך באלד דאראן פערעיפפטען, וועיסטענען איך אי-
נגנגליך נגקאָממען בין. איך האבע אזהנען אין יונגער אנגעלע-
גענהייט דעס יודענען ערפאאראנס דאס שווייגען אנבאפאהלען
אונד נון קאָנגען זיא!—יעדען!

„איערע מאיעסטעט ערגאנגען זיך נאך מיינע לאנ-
גען ב י ט ט ש ר י פ ט. וועלכע איך אים אינטערעסס איינער

יעטצט דאס ערסטע פרייזנינגסטע וויינגער בלאטט
„גייע פרייע פרעססע" נעגגען דיא וויינגער יודען, וועל-
כע מיט דען בריסטען צוזאממען אויף איינעם אונד
דעמזעלבען פרייעדהאפע ניכט בענראבען לייגגען
וואללען.

דיא וויינגער פאָרטשרייטטס-יודען האבען זיך
מיט איהרער לייגע עבענפאללס אין איין נעטטע פער-
שטרקט, פאָן וועלכעס זיא ניכט מעהר הערוים-
קאָממען קאָנגען. זיא האבען עס איממער מיט דער
פרייזנינגען דייטשען פערפאָססונגס-פארטיא גע-
האלטען, זיא האבען דאצו פערהאלפען, דאס „קאָנ-
קאָרדאט" דעס אבסטס צו שטיערען אונד דיא גע-
וואלט דער גייסטליכקייט צו בריעכען — א ונד דאס
וואר אויך רעכט אונד בילליג, דענן אונטע ' דעם
„קאָנקאָרדאט" אונד אונטער דער פינסטערן גייסט-
ליכען-הערשאפט האטטען ווייר יודען פעלעס אויס-
צישטעהען; אבער זיא העטטען בייא דעם גרונד-
זאטצע בלייבען זאָללען: „אין דער פ אָ ל י ט י ק
שטרעבען ווייר נאך פרייהייט גלייכהייט אונד ברי-
דערלכקייט — נור אים גלויבען האבען ווייר איינע
זאָנדער-שטעללונג!" — דאס אבער זאגטען דיא
וויינגער פאָרטשרייטטס-יודען ניכט! זיא האבען אין
דען גבעבטען אללע ענגע שטעללען אבגעשאפפט,
וועלכע זיך אויף אונזערע ריקקעהר נאך פאלעס-
טינא בעציעהען, זיא בעטראכטעטען ' ע ר ע
שייד-וואנד צווישען יודען אונד ניכט-יודען אלס
געפאללען — אונד נון פאנדען זיא יעטצט אויף דעם
וויינגע איהרעס פאָרטשרייטטעס איינען שטיין דעס
אנשטאסעס איבער וועלכען זיא יעטצט ניכט פאָרט-
קאָממען קאָנגען!

דיא וויינגער שטארט-בעהאידע האטטע יעטצט
נעמליך איינען אללגעמיינען פרייעדהאָף ערריכטעט,
וויא אללע ריליגיאָנס-גנגאסענישאפטען געמיינזאם
בענראבען ווערדען זאָללען. דיא בישאפ אונד
גייסטליכען וואָרען יואהל דאנגעגען, אבער דיא פריי-
זיגגען האטאָליקען וויעטען אונד בראכטען דיא
זאכע צור אויפפיהרונג. אויף דיא איינוואללונג דער
יודישען פאָרטשרייטטס-געמיינדע האבען זיא נאנץ
ווכער גערעכנעט — אונד נון? דיא הייפט-פיהרער
דער יודישען פאָרטשרייטטס-פארטיא העטטען וואהל
ניכטס דאגגען; אבער דער פאָרשטאנד ווייס עס
יא דאך זעהר גוט, דאס דיא מעהרהייט אין דער
געמיינדע איינען זאָללען פאָרשלאג מיט אבשייא צו-
ריקווייזען ווירד! יעטצ געבעטע קאָנגטע מאן נור
דעס פאָרבעטער פערבעטען, יעדאך אים שטעללען
דיפפטע זיא יעדער זאגען; אבער אייגע זאָללע
פראטעסטיכע אנארדנונג, דאס דער יודע אים גראבע
געבען דעס האטאָליקען לייגגען זאָלל. פערשטאנד
יא דאך גגגען עדעס יודישע פאָממע געפיהל —
אונד דער יודישע פאָרשטאנד מ ו ס ט ע דא-

פאָלליעטאָן.

דער מאָרגען-שטערן דער עמאנציפאציאָן.

(7-טע פאָרטזעטצונג.)

„דיא מיינען, (אונטע קאיזער יאוזף) איך העטטע פאר
אללעם איינע לאנדעס פערזאמלונג צוזאממענבערופען לאס-
סען אונד דיא בעפראגען זאָללען? דיא מעהרהייט דיעזער פער-
זאממלונג וועיערד דאנן אים דעם אדעל אונד אים דער גייסטליכ-
קייט בעשאנדען — אונד וואס וועיערד דאנן אים מיינעם מאָלע-
ראנע-עדיקט נעזוואָרדען? איך בין דער הערשער איינעם גראָ-
סען וויינעס, אונד איך בין נור פיר נאָטט פערפאנטווארטליך פיר
דאס, וואס איך טהוה אונד ניכט טהוה; אבער קאָנגטע איך עס
פאר מיר וולכסס פערפאנטווארטען, דאס טהוה עיסט פאָן אי-
נער אלכען פערזאמלונג בעראטהען צו ווערען, וואס איך
וולכסס קראפט מיינער אבעיסטען פפליכט אלס צייטקרעגליך
אונד הייליגאס עראכטע?"

„עלליבען מיר איינע מאיעסטעט איינע ערפפיכסס-
פאללע בעמערקונג. אין יעדער פערזאמלונג לייגט אין גראָסעס
אורטהייל. דאס ערגעבט צו טיעפפען אונד דאס איינגעבט אויס-
צוישיידען — אונד ווענן איך אויך צוגעבע, דאס זיך אין איינער
זאָלכען פערזאמלונג מעהרערע שטימען גנגען דען נשען
וויללען איינער מאיעסטעט עידאָבען העטטען, זאָ יעדע אבער
דאך דער נייטס דעס פאָרשרייטטעס זאָ מעכטיג, דאס אס עדע
אוים דעם נראָסען ריכטען פינסטערן גבעבל דיא אנגע דער
אויפקלערונג הערפאָרגעטרעטען וועיערד. איינע מאיעסטעט
העטטען דאנן נשען בעראטהען געדאכט. זיא יעטצט לוידער
נור שלעכט בעראטהענע שטעהען — אונד וואס יעטצט דיא

קאיזעללעכ גנאדע ערצוינגען מוס, דאס העטטע דאנן אלס
פאָלקסטיינונ פ ר ו ו ו ל ל י נ אין דיא נעמיטהער גע-
דרונגען אונד זיך אויך בעפעסטיגט!—"

קאיזער יאוזף קאָנגטע פאר איפערגנונג ניכט מעהר
זיטצען ער שטאנד אויף אונד גינג אויף אונד אב אין דעם
שווארצגעמעלטע דעס נייסטליכען אונד האטטע זיך מיט דען
וויכטיגען גדאנקען בעשעפטיגט: ענדליך בליעב ער פאר דעם
נייסטליכען שטעהען אונד זאגטע: „דיא איررען לעבער פיינד,
וועגען דיא מיינע, דאס אוים זאָללכען בעראטהענען אממער דער
נייסט דער יואהרהייט אונד דעם יעכטעס שפרייכט. זאָללכע בע-
ראטהונגען שטאָרבען מעהר אלס דיא נוטצען; איך אבער וויל
שנעלל דאס עגגע עריייכען, וואס אהרהנדעטע פערזיכט
האבען, וואס אלס אלס דעטע אנערקאָנגט האבע, זאָלל מיינען
פאָלקערן שנעלל צו נוטץ קאָממען. אוים לעבען דער שטאאטען
וויא אויך דעם אינצעלנען מענשען ענטשיידט אפט אין
אינציגער אינגענבליק — אונד דאנן . . . . איך האבע פיר-
שיעדענע פאָלקער אונד פיעלע פאָוויינצען, אבער נאך קיין
איינהיטליכעס פאָלק אונד קיינען איינהיטליכען שטאאט. דאס
פאָלק דעס שטאאטעס וויא א ר ד אזדן פאָר אויגען האבע,
מוס ערסט דיא אנגעגעבלדעט אונד נוט ערצאָגען ווערדען, אונד
דא מוס ערסט דיא הערישערהאנד אללין איינרייסען. . . . .
אבער נגנג פאָן דיעזער אבע! אגדעם ווייר זא דיסקוטירען,
העטטע איך באלד דאראן פערעיפפטען, וועיסטענען איך אי-
נגנגליך נגקאָממען בין. איך האבע אזהנען אין יונגער אנגעלע-
גענהייט דעס יודישען ערפאאראנס דאס שווייגען אנבאפאהלען
אונד נון קאָנגען זיא!—יעדען!

„איערע מאיעסטעט ערגאנגען זיך נאך מיינע לאנ-
גען ב י ט ט ש ר י פ ט. וועלכע איך אים אינטערעסס איינער

יעטצט דאס ערסטע פרייזנינגסטע וויינגער בלאטט
„גייע פרייע פרעססע" נעגגען דיא וויינגער יודען, וועל-
כע מיט דען בריסטען צוזאממען אויף איינעם אונד
דעמזעלבען פרייעדהאפע ניכט בענראבען לייגגען
וואללען.

דיא וויינגער פאָרטשרייטטס-יודען האבען זיך
מיט איהרער לייגע עבענפאללס אין איין נעטטע פער-
שטרקט, פאָן וועלכעס זיא ניכט מעהר הערוים-
קאָממען קאָנגען. זיא האבען עס איממער מיט דער
פרייזנינגען דייטשען פערפאָססונגס-פארטיא גע-
האלטען, זיא האבען דאצו פערהאלפען, דאס „קאָנ-
קאָרדאט" דעס אבסטס צו שטיערען אונד דיא גע-
וואלט דער גייסטליכקייט צו בריעכען — א ונד דאס
וואר אויך רעכט אונד בילליג, דענן אונטע ' דעם
„קאָנקאָרדאט" אונד אונטער דער פינסטערן גייסט-
ליכען-הערשאפט האטטען ווייר יודען פעלעס אויס-
צישטעהען; אבער זיא העטטען בייא דעם גרונד-
זאטצע בלייבען זאָללען: „אין דער פ אָ ל י ט י ק
שטרעבען ווייר נאך פרייהייט גלייכהייט אונד ברי-
דערלכקייט — נור אים גלויבען האבען ווייר איינע
זאָנדער-שטעללונג!" — דאס אבער זאגטען דיא
וויינגער פאָרטשרייטטס-יודען ניכט! זיא האבען אין
דען גבעבטען אללע ענגע שטעללען אבגעשאפפט,
וועלכע זיך אויף אונזערע ריקקעהר נאך פאלעס-
טינא בעציעהען, זיא בעטראכטעטען ' ע ר ע
שייד-וואנד צווישען יודען אונד ניכט-יודען אלס
געפאללען — אונד נון פאנדען זיא יעטצט אויף דעם
וויינגע איהרעס פאָרטשרייטטעס איינען שטיין דעס
אנשטאסעס איבער וועלכען זיא יעטצט ניכט פאָרט-
קאָממען קאָנגען!

דיא וויינגער שטארט-בעהאידע האטטע יעטצט
נעמליך איינען אללגעמיינען פרייעדהאָף ערריכטעט,
וויא אללע ריליגיאָנס-גנגאסענישאפטען געמיינזאם
בענראבען ווערדען זאָללען. דיא בישאפ אונד
גייסטליכען וואָרען יואהל דאנגעגען, אבער דיא פריי-
זיגגען האטאָליקען וויעטען אונד בראכטען דיא
זאכע צור אויפפיהרונג. אויף דיא איינוואללונג דער
יודישען פאָרטשרייטטס-געמיינדע האבען זיא נאנץ
ווכער גערעכנעט — אונד נון? דיא הייפט-פיהרער
דער יודישען פאָרטשרייטטס-פארטיא העטטען וואהל
ניכטס דאגגען; אבער דער פאָרשטאנד ווייס עס
יא דאך זעהר גוט, דאס דיא מעהרהייט אין דער
געמיינדע איינען זאָללען פאָרשלאג מיט אבשייא צו-
ריקווייזען ווירד! יעטצ געבעטע קאָנגטע מאן נור
דעס פאָרבעטער פערבעטען, יעדאך אים שטעללען
דיפפטע זיא יעדער זאגען; אבער אייגע זאָללע
פראטעסטיכע אנארדנונג, דאס דער יודע אים גראבע
געבען דעס האטאָליקען לייגגען זאָלל. פערשטאנד
יא דאך גגגען עדעס יודישע פאָממע געפיהל —
אונד דער יודישע פאָרשטאנד מ ו ס ט ע דא-